

Hiilirajamekanismi (CBAM)

Tästä on kyse

Ursula Von Der Leyen linjasi vuonna 2018 osana Green Dealia hiilirajamekanismin asettamista EU:n rajoille. Käytännössä mekanismi on kasvihuonekaasupäästöjen perusteella perittävä tullin / veron kaltainen maksu mekanismin piiriin otetuille tuotteille. Mekanismiin liittyvät raportointivelvoitteet yli 150 euron eristä linjattiin otettavaksi käyttöön 1.10.2023 alkaen. Vuodesta 2026 alkaen astuu voimaan myös velvoite hankkia CBAM-todistuksia, joilla kuitataan tuotteen valmistuksen päästöt. Hiilirajamekanismin velvoite hankkia CBAM-todistuksia nousee porrastetusti täysimääräiseksi vuosien 2026 ja 2035 välillä. CBAM-todistuksen hinta seuraa EU:n päästökaupan päästöoikeuden hintaa.

Vuoden 2023 CBAM-päätöksen perusteella kemianteollisuuden tuotteista lannoitteet (mukaan lukien ammoniakki) ja vety ovat hiilirajamekanismin piirissä. Hiilirajamekanismi on nykyisen tulkinnan mukaan päällekkäinen EU:n päästökaupan hiilivuotosuojien kanssa. Tästä syystä maksuttomat päästöoikeudet vähenevät samassa tahdissa, kuin CBAM-todistusten hankintavelvoite kasvaa.

Hiilirajamekanismin käytännön toteutukseen näyttäisi liittyvän teknisiä haasteita. Aihe on myös herättänyt huolta EU:n ulkopuolisilta mailta. Riskinä on tilanteen eskaloituminen kauppasodaksi.

Jos hiilirajamekanismin toteutuksessa onnistutaan riittävän hyvin, niin parhaimmillaan mekanismi voisi suojata EU:n sisämarkkinaa. Tosin maksuttomia päästöoikeuksien (ja mahdollisen kompensaaation) menettäminen vie osalta yrityksistä tätä hyötyä. Hiilirajamekanismi ei suojaa vientiä, joten päästökaupan hiilivuotosuojien piirissä olevalle vientiteollisuudelle mekanismi näyttäisi muodostuvan haitalliseksi.

Kemianteollisuuden tavoite

Kemianteollisuus suhtautuu hiilirajamekanismiin ja sen mahdolliseen laajentamiseen tulevaisuudessa varauksella. Kemianteollisuuden mielestä nykyisistä päästökauppadirektiivin hiilivuotosuojista tulisi pitää ensisijaisesti kiinni ja niitä tulisi vahvistaa. EU:n hiilirajamekanismi tulisi pitää mahdollisimman suppeana ja mahdollinen laajentaminen tulisi tehdä yhteisymmärryksessä itse laajennuksen piiriin harkittavan toimialan kanssa.

Hiilirajamekanismi ei saa vaikuttaa vientiteollisuuden kustannuskilpailukykytasoon. Koska mekanismi ei suojaa EU:n ulkopuolelle menevää vientiä, niin muita hiilivuotosuojia tulee jatkaa kyseiselle tuotannolle. Lisäksi hiilirajamekanismia ei pidä kohdistaa kemianteollisuuden tuotteiden arvoketjujen välituotteisiin. Lähtökohtaisesti mekanismin piiriin tuleville toimialoille tulee taata riittävän pitkä siirtymäaika nyt ja jatkossa.

Kemianteollisuudesta on tärkeää, että kansallinen viranomainen tulkitsee EU-tasolta tulevia CBAM- sääntöjä ja mahdollisia sanktioita maltillisesti mekanismin alkuvuosina. Lisäksi raportointivelvoitteisiin tulee löytää riittävän kevyitä ratkaisuja, jotta vältytään kohtuuttomalta lisäbyrokratialta.

Tilanne ja aikataulu

Komission CBAM-asetus astui voimaan vuonna 2023, jonka jälkeen painopiste on siirtynyt EU-tason ja kansalliseen toimeenpanoon. Asetuksen yksityiskohdat tarkentuvat useilla toimeenpanevilla säädöksillä ja lisäksi CBAM:n toimintaan on kirjattu useita tarkistuspisteitä, jotka mahdollistavat asetuksen sääntöviilauksia.

CBAM-asetuksen raportointikausi alkaa 1.10.2023 – 31.12.2025. Vuoden 2026 jälkeen alkaa CBAM todistusten palautusvelvoite. Palautusvelvoite on täysimääräinen 2035 mennessä.

Vaikutamme Suomen kantaan, EU parlamenttiin ja komissioon, Ceficin kantaan. Seuraamme muiden maiden ja sidosryhmien kantoja. Vaikutamme mekanismin toimeenpanoon.

Lisätiedot ja materiaalit:

[CBAM-asetus.](#)

Valtioneuvoston hiilitulliselvityksen [tuloksia.](#)

Hiilirajamekanismin tietopaketti toimeenpanevan viranomaisen [Tullin sivuilla.](#)